

แนวโน้มการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรแบบเข้ม

ผลจากการศึกษาจากบทที่ 5 สามารถสรุปได้ว่าทั้งหมู่บ้านคูเมืองสามัคคีธรรม และหมู่บ้านคิม พัฒนารูปแบบการใช้ที่ดินจากการเกษตรแบบดั้งเดิมในอดีต เป็นการเกษตรแบบเข้มในปัจจุบัน และคาดว่าในอนาคตการพัฒนาการเกษตรของหมู่บ้านทั้งสองจะยังมีการเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาแนวโน้มการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรแบบเข้มในอนาคตภายในปี พ.ศ. 2540 โดยการสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญทางด้านการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรในสองหมู่บ้านดังกล่าว ด้วยเทคนิค EDFR ได้ผลออกมาเป็นแนวโน้มที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ โดยสรุปได้ดังนี้ (ตารางที่ 6.1)

6.1 โครงสร้างทางการเกษตร

ผลการศึกษาพบแนวโน้มที่พึงประสงค์ในเรื่องโครงสร้างทางการเกษตร ดังนี้

ประการแรก ขนาดไร่นา ในปัจจุบันขนาดไร่นาของเกษตรกรส่วนใหญ่ มีขนาดตั้งแต่ 11-50 ไร่ แต่สำหรับแนวโน้มในอนาคตขนาดของไร่นาจะเล็กกว่าปัจจุบัน โดยเกษตรกรจะถือครองที่ดินในขนาด 15-20 ไร่เท่านั้น และที่ดินทำกินของเกษตรกรจะถูกแบ่งแยกเป็นแปลงเล็กแปลงน้อยมากขึ้น เพื่อเป็นทรัพย์สินทางมรดกให้ลูกหลาน เช่นเดียวกับผลการศึกษาของสุดสวาท ดิศโรจน์ (2514: 64) ได้กล่าวถึงลักษณะไร่นาแปลงเล็กแปลงน้อยในชนบทไทยนี้ เป็นผลการสืบทอดมรดกของคนไทยทั่วไป นอกจากนี้ผลการศึกษาครั้งนี้ยังพบว่า เกษตรกรเข้าไวดังบ้านเรือนที่อยู่อาศัยตามแปลงนาที่ถูกแบ่งแยกนี้ ระยะทางระหว่างที่อยู่อาศัยและไร่นาไม่ห่างไกลมากนักซึ่งเป็นผลดีสำหรับเกษตรกร ที่สามารถดูแลพืชผลและปฏิบัติงานในไร่อย่างมีประสิทธิภาพ

ประการที่สอง ลักษณะการถือครองที่ดิน แม้ในปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเจ้าของไร่นาและเพาะปลูกพืชในที่ดินของตนเอง แนวโน้มในอนาคตของสิทธิการถือครองที่ดินในลักษณะการเป็นเจ้าของจะยิ่งเพิ่มมากขึ้น นอกเหนือจากการได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินเนื่องจากเป็นทรัพย์สินมรดกดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ผลผลิตทางการเกษตรขายได้ราคาดียังเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรคาดว่า มีผลต่อความต้องการที่จะเป็นเจ้าของที่ดินทำกินเอง ซึ่งผลของการมีสิทธิเป็น

เจ้าของที่ดินก่อนประโยชน์ให้แก่เกษตรกรหลายประการ คือ เกษตรกรไม่ต้องเสียค่าเช่านา เกษตรกรมีอำนาจในการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมการเกษตร และทำให้เกษตรกรมีความกระตือรือร้นในการทำงาน

สำหรับแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ของเรื่องการถือครองที่ดิน คือ การเพิ่มจำนวนประชากร ทำให้ผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเพิ่มมากขึ้น โดยกาญจณี พลจันทร์ (2519: 50) ได้ให้ทัศนะถึงปัญหาการเพิ่มประชากร จะทำให้ทรัพยากรทางการเกษตรไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ เป็นอุปสรรคทั้งในเรื่องการนำเทคนิคมาใช้ และการปฏิรูปที่ดิน และแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ในทัศนะของผู้เชี่ยวชาญอีกเรื่อง คือ การไม่มีสิทธิถือครองที่ดินในฐานะเจ้าของ จะทำให้เกษตรกรเกิดความท้อแท้ หมดหวังที่จะปรับปรุงกิจกรรมการผลิตของตน

6.2 รูปแบบทางการเกษตร

จากการศึกษาครั้งนี้พบแนวโน้มที่พึงประสงค์ในเรื่องรูปแบบทางการเกษตร ดังนี้

ประการแรก รูปแบบการใช้ที่ดิน เกษตรกรของพื้นที่นี้ไม่ประสงค์จะปลูกพืชชนิดอื่น นอกจากการเพาะปลูกข้าวพันธุ์ กข. ทั้งข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง โดยมีความเห็นว่า พื้นที่ที่เพาะปลูกนี้จะไม่ค่อยประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ เนื่องจากเป็นพื้นที่ในเขตชลประทาน และเป็นพื้นที่อยู่ภายใต้การบังคับของกฎหมาย ในเรื่องการประกอบอาชีพทางการเกษตร ซึ่งได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดิน พ.ศ. 2517 มาตรา 45 ว่า ที่ดินที่เกษตรกรมีสิทธินี้มีข้อจำกัดให้ใช้เพื่อการเกษตรกรรมเท่านั้น จะใช้เพื่อการอื่นไม่ได้

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังมีความเห็นสอดคล้องถึงความเหมาะสมของข้าวที่ปลูกในพื้นที่นี้ว่า

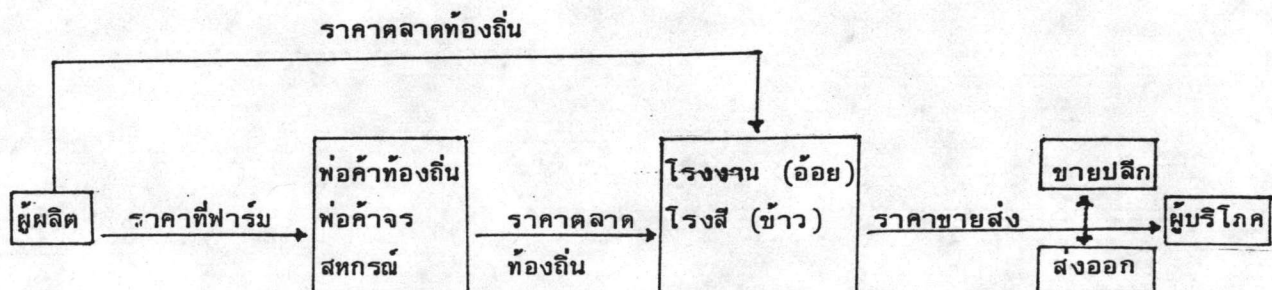
1. เป็นพืชที่ให้ผลผลิตต่อไร่สูง ในปัจจุบันผลผลิตข้าวนาปี-ข้าวนาปรังของพื้นที่นี้ ประมาณ 50-80 ถัง/ไร่ แนวโน้มในอนาคตคาดว่าผลผลิตข้าวนาปี จะประมาณ 65-80 ถัง/ไร่ และผลผลิตข้าวนาปรังจะสูงถึง 80-100 ถัง/ไร่
2. เป็นพืชที่เหมาะสมกับสภาพดินเหนียว ซึ่งเป็นที่ทราบกันแล้วว่า พื้นที่เพาะปลูกส่วนใหญ่ของเขตนี้ เป็นดินชุดนครปฐม จัดอยู่ในกลุ่มดินที่เหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว
3. เป็นพืชที่ได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
4. เป็นพืชที่เป็นที่ต้องการของตลาด

อย่างไรก็ตามยังมีพืชเศรษฐกิจอีกชนิดหนึ่ง ที่คาดว่าในอนาคตจะเป็นพืชหลักอีกชนิดหนึ่งของเขตนี้ คือ อ้อย ซึ่งคาดการณ์ว่าจะให้ผลผลิตประมาณ 15-20 ตัน/ไร่ (ใกล้เคียงกับผลผลิตที่เก็บเกี่ยวในปัจจุบัน) ทั้งนี้เนื่องจาก

1. อ้อย เป็นพืชที่ขายได้ราคาดีกว่าข้าว
2. เป็นพืชที่เพาะปลูกเพียงครั้งเดียวแต่สามารถให้ผลผลิตหลายครั้ง
3. เป็นพืชที่ใช้ปริมาณน้ำน้อยในการเพาะปลูก
4. มีแหล่งขายที่แน่นอน คือ โรงงาน
5. แนวโน้มการขาดแคลนพื้นที่เพาะปลูกอ้อยนอกเขตการเพาะปลูกปัจจุบันจะสูง (เขตเพาะปลูกอ้อยที่สำคัญในปัจจุบัน ได้แก่ กาญจนบุรี สุพรรณบุรี ชลบุรี กำแพงเพชร อุตรธานี ระยอง ประจวบคีรีขันธ์ นครปฐม ราชบุรี สุโขทัย)

ประการที่สอง ระบบตลาด พ่อค้ายังเป็นคนกลางที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางมาซื้อข้าวจากเกษตรกรผู้โรงสีและตลาด โดยเฉพาะพ่อค้าจระจะเป็นบุคคลที่เกษตรกรเลือกจะขายข้าวให้มากกว่าพ่อค้าท้องถิ่น เพราะการเสนอราคาซื้อข้าวใกล้เคียงกับตลาดกรุงเทพฯ (3,200-4,200 บาท/เกวียน ในราคาปัจจุบัน) และการใช้วิธีดวงข้าวด้วยภาชนะซึ่งจะทำให้เกษตรกรได้เปรียบมากกว่าการชั่ง รวมทั้งการที่เกษตรกรไม่มีผู้ลงฉางจะเก็บข้าวเปลือก จึงจำต้องเร่งระบายข้าวออกขายภายหลังจากการเก็บเกี่ยว ส่วนตลาดของผลผลิตอ้อย เกษตรกรจะนำอ้อยส่งขายให้โรงงานโดยตรงในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี (แผนภูมิที่ 3)

แผนภูมิที่ 3 ระบบตลาดและราคาสินค้าข้าวและอ้อยของหมู่บ้าน

สำหรับแนวโน้มที่มิพึงประสงค์ของการเพาะปลูกพืชในพื้นที่นี้ ได้แก่

1. ภูมิอากาศที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการผลิตและไม่สามารถคาดการณ์ได้ คือ ลักษณะภูมิอากาศแปรปรวนไม่เป็นไปตามฤดูกาล ภาวะฝนแล้ง
2. การจัดสรรน้ำให้เพียงพอในฤดูเพาะปลูกข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง ของพื้นที่เพาะปลูกในเขตจัดรูปที่ดินของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชัยสุธร ได้กำหนดพื้นที่จัดสรรน้ำเพื่อทำนาปรังปีเว้นปี สำหรับปีนี้ (พ.ศ. 2531) พื้นที่เพาะปลูกของหมู่บ้านสองแห่งนี้ไม่ได้รับน้ำสำหรับทำนาปรังตามนโยบายดังกล่าว รัฐจึงสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกถั่วเหลืองแทนการปลูกข้าว
3. ราคาผลผลิตของสินค้าเกษตรไม่แน่นอน กล่าวคือราคาสินค้าเกษตรมักมีความแตกต่าง 2 ระยะ คือ ระหว่างต้นฤดูกับปลายฤดูเก็บเกี่ยว สมภพ มานะรังสรรค์ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ (2531 : เอกสาร) จึงได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องราคาของสินค้าเกษตร ควรใช้ข้อมูลของหน่วยงานที่เป็นกลาง คือ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ปรับปรุงประสิทธิภาพข่าวสารการตลาด พัฒนาการ และการสร้างระบบคลังกลาง

6.3 การลงทุนทางการเกษตร

แนวโน้มที่พึงประสงค์ในเรื่องการลงทุนทางการเกษตรได้แก่

ประการแรก การลงทุนในด้านแรงงาน จะยังคงเป็นแรงงานในครัวเรือนที่ต้องทำงานในเรื่องการไถ หว่าน เมล็ดพันธุ์ ใส่ปุ๋ย ฉีดยาและใส่ยาปราบศัตรูพืช ส่วนแรงงานจ้างจะทำงานเฉพาะการไถ หว่าน-ปลูก (อ้อย) เก็บเกี่ยวและตัดอ้อย ตลอดทั้ง นวด หาบ เข็น คอง และโกย สำหรับประเพณีการลงแขกของเขตนี้อาจยังคงมีทั้งการขอแรงและลงแรง ที่จะช่วยงานเกือบทุกขั้นตอนของการเพาะปลูก และความต้องการแรงงานจ้าง และ/หรือแรงงานแบบลงแขกจะเพิ่มมากขึ้น

ประการที่สอง การลงทุนทางการเงิน ความต้องการเงินลงทุนต่อไร่ในการผลิตอาจแตกต่างตามสภาพการผลิตและเทคนิคที่ใช้ การลงทุนต่อไร่จึงอาจเท่าหรือสูงกว่าทุนทรัพย์ที่เกษตรกรมีอยู่ สินเชื่อทางการเกษตรจึงได้เข้ามามีบทบาทต่อการลงทุนในปัจจุบัน โดยเฉพาะ ธกส. ธนาคารพาณิชย์และสหกรณ์การเกษตร ดังนั้นในอนาคตจำนวนเกษตรกรที่จะกู้ยืมเงินจาก ธกส.

และธนาคารพาณิชย์จึงเพิ่มมากขึ้น เพื่อจะนำไปลงทุนทางการเกษตร และใช้หนี้ ในวงเงิน ประมาณ 30,000-80,000 บาท (สูงกว่าสินเชื่อปัจจุบันที่อยู่ระหว่าง 40,000-50,000 บาท) มีระยะเวลาชำระคืน 1-3 ปี และคาดว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จะลดลงจากร้อยละ 12.5 บาท/ปี จากปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจาก ในปัจจุบันการเกษตรมีความเสี่ยงสูง สถาบันการเงินจึงกำหนด อัตราดอกเบี้ยไว้สูง เพื่อกันหนี้สูญส่วนหนึ่ง

6.4 เทคโนโลยีทางการเกษตร

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า เขตนี้มีสภาพเพาะปลูกแบบการค้าที่มีการนำเทคโนโลยีทางการเกษตรมาใช้ เพื่อการปรับปรุงผลผลิตให้ดีขึ้นทั้งคุณภาพและปริมาณ แนวโน้มในอนาคตที่พึงประสงค์ของการใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรสำหรับเขตนี้ จึงสรุปได้ดังนี้

ประการแรก การใช้ปุ๋ย ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นสอดคล้องในเรื่องการใช้ปุ๋ยเคมีว่า ผลของการใช้ปุ๋ยเคมีทำให้สามารถได้ปริมาณผลผลิตตามเป้าหมาย เป็นปุ๋ยที่ทางราชการให้การสนับสนุนและคำแนะนำ ตลอดจนทั้งเป็นปุ๋ยที่หาซื้อได้ง่ายและสะดวกในการใช้ ดังเช่น การศึกษาของไพสิทธิ์ ทองประพันธ์ (2520: 12-14) พบว่า การใช้ปุ๋ยกับผลผลิตพืชต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น ข้าว ข้าวโพด อ้อย ถั่วเหลือง เป็นต้น ทำให้เกษตรกรได้ทั้งผลผลิตและผลตอบแทนเพิ่มขึ้นกว่าเดิม แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ไม่ว่าปัจจุบันหรืออนาคตเกษตรกรของเขตนี้ไม่ใช้ปุ๋ยคอกในการเพาะปลูก และมีความเห็นว่าปุ๋ยคอกเป็นปุ๋ยที่เหมาะสมสำหรับการทำสวนครัวภายในบ้าน รวมทั้งมีความเห็นสอดคล้องในแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ของปุ๋ยคอกว่า เป็นปุ๋ยที่ต้องใช้ปริมาณมาก และไม่สะดวกในการขนส่ง ตลอดจนเป็นปุ๋ยที่ช่วยแพร่พันธุ์พืชจากถิ่นอื่น

ประการที่สอง แนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์เกี่ยวกับศัตรูพืชและวัชพืชของการเพาะปลูกในเขตนี้จะยังคงเป็นเพลี้ยและท่อน้ำดินต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเพลี้ยกระโดด หญ้าหางหมา กก เป็นต้น แต่ผู้เชี่ยวชาญคาดว่าจะสามารถควบคุมและปราบศัตรูพืช วัชพืชเหล่านี้ได้โดยการใช้สารเคมี

ประการที่สาม เครื่องจักรกลที่ใช้ในไร่นาเป็นประจำสำหรับอนาคต จะยังคงเป็นรถไถ ขับที่มีกำลังตั้งแต่ 10-30 แรงม้า โดยถูกนำมาใช้ประโยชน์เอนกประสงค์ทั้งในการไถเพื่อเตรียมดิน บรรทุกผลผลิตหลังจากการเก็บเกี่ยว รวมทั้งสูบน้ำและวิดน้ำเข้าออกจากพื้นที่ทำการเกษตร จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันเกษตรกรได้ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้เครื่องจักรกลในเรื่องประสิทธิภาพของ

การทำงานและประหยัดเวลา แนวโน้มในอนาคตจำนวนเกษตรกรที่จะเป็น เจ้าของเครื่องจักรกลทางการเกษตรประเภทรถไถ และเครื่องนวดจึงเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจรินทร์ เทศวานิช (2520 : 95) ศึกษาพบว่าแรงจูงใจที่ทำให้เกษตรกรซื้อเครื่องจักรกลทางการเกษตรเป็นของตนเองนั้น เพื่อต้องการเพิ่มผลผลิตของไร่นา ขาดแคลนแรงงาน และความต้องการหารายได้เพิ่ม

ประการที่สี่ แหล่งความรู้ทางเทคโนโลยีทางการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการใช้ปุ๋ย การควบคุมและกำจัดศัตรูพืช การใช้เมล็ดพันธุ์และการใช้เครื่องจักรกล เกษตรอำเภอ และเกษตรตำบล จะยังคงเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ด้านการส่งเสริมทางการเกษตรโดยตรง นอกจากนี้ยังมีเพื่อนบ้านและผู้นำเกษตรกร ตลอดจนข้าราชการทางการเกษตรและโฆษณาจากสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์เป็นต้น ในลักษณะของการถ่ายทอดความรู้ระหว่างบุคคลแบบการเผชิญหน้ากัน (face-to-face) และแบบมวลชน (mass communication) ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาในเรื่องการเพาะปลูก บุคคลที่เกษตรกรจะปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาและขอคำแนะนำด้วย คือ เกษตรอำเภอ เกษตรตำบล เพื่อนบ้านและผู้นำเกษตรกร เช่นเดียวกับการศึกษาของมิ่งสรรพ ขาวสะอาดและคณะ (2531 : เอกสาร) พบว่า การเผยแพร่ข่าวสารการเกษตรทั้งภาครัฐบาล และเอกชน สื่อสำคัญคือสื่อบุคคล และการถ่ายทอดแบบกลุ่ม นอกจากนี้ยังพบว่าโทรทัศน์เป็นสื่อข่าวสาร และความรู้ทางการเกษตรที่สำคัญกว่าวิทยุ อีกสื่อหนึ่งสำหรับเกษตรกร ในการถ่ายทอดข้อมูลเกษตรเกือบทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นวิธีปลูก การควบคุมและกำจัดศัตรูพืช พืชพันธุ์ใหม่ การใช้ปุ๋ยเคมี

ตารางที่ 6.1 แนวโน้มการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรแบบเข้มข้น

ลำดับที่	ข้อที่	ข้อความ	มัธยม	ฐานนิยม	พิสัยระหว่าง ควอดริล	อนาคตภาพ พ.ส. ม.ป.ส. (จำนวนราย)
<u>โครงสร้างทางการเกษตร</u>						
1	1	ขนาดของไร่ที่ทำการเพาะปลูกจะมีเนื้อที่ประมาณ 15-20 ไร่	4.00	4.00	1.50	9 -
2	2	ความใกล้ชิดของระยะทางระหว่างไร่กับบ้านของเกษตรกรจะมีผลต่อการดูแลและ ปฏิบัติงานในไร่	4.00	4.00	1.50	9
4	4	ไร่ของเกษตรกรจะถูกแบ่ง เป็นแปลง เล็กแปลงน้อยมากขึ้น	4.00	4.00	1.00	5 4
7	7	การสืบทอดกรรมคเป็นสาเหตุสำคัญที่จะทำให้ไร่ถูกแบ่ง เป็นแปลง เล็กแปลงน้อย	4.00	4.00	1.00	6 3
9	9.1	ผลผลิตขายได้ราคาดี	4.00	4.00	1.00	8 1
10	9.2	ประชาชนมีจำนวนมาก	4.00	4.00	1.00	3 6
12		การมีสิทธิครอบครองเป็นเจ้าของไร่ จะเกิดผลในเรื่อง				
15	12.1	ไม่ต้องเสียค่าเช่า	4.00	3.00	1.00	8 1
16	12.2	มีอำนาจในการตัดสินใจ ค่าเป็นกิจการการผลิต	4.00	4.00	1.00	6 3
17	12.3	มีแรงจูงใจ มีความกระตือรือร้นในการดำเนินการในไร่	4.00	4.00	1.00	9 -
19	13.2	ทำให้เกิดความท้อแท้ หหมดหวังที่จะเพิ่มผลผลิต	4.00	4.00	1.00	- 9
<u>รูปแบบทางการเกษตร</u>						
20	14	ข้าวพันธุ์ กข. จะเป็นพืชหลักที่ทำการเพาะปลูกทั้งนาปีและนาปรัง	4.00	4.00	0.50	9 -
15		ข้าวจะเป็นพืชที่ปลูกสมบัติเหมาะแก่การเพาะปลูกในเขตนี้ เนื่องจาก				
21	15.1	เป็นพืชที่ให้ผลผลิตต่อไร่สูง	4.00	4.00	0.00	9 -
22	15.2	เป็นพืชที่เหมาะสมกับสภาพดินเหนียว	4.00	4.00	0.00	7 2
24	15.4	เป็นพืชที่ได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	4.00	4.00	0.00	9 -
25	15.5	เป็นพืชที่เป็นที่ต้องการของตลาด	4.00	4.00	0.00	9 -
26	16	ข้าวนาปีจะมีผลผลิตประมาณ 65-80 ตันต่อไร่	4.00	4.00	1.50	7 2
27	17	ข้าวนาปรังจะมีผลผลิตประมาณ 80-100 ตันต่อไร่	4.00	4.00	0.50	9 -
28	18	ในฤดูเก็บเกี่ยวข้าวจะมีพ่อค้ามารับซื้อข้าวถึงไร่	4.00	4.00	1.00	7 2
29	19	พ่อค้าจะเป็นบุคคลที่เกษตรกรยินดีขายข้าวให้มากกว่าพ่อค้าท้องถิ่น	4.00	4.00	0.50	7 2
20		เกษตรกรจะขายข้าวให้แก่พ่อค้าจร เนื่องจาก				
30	20.1	พอใจในราคาข้าวรับซื้อข้าว	4.00	4.00	0.50	7 2

ตารางที่ 6.1 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อที่	ข้อความ	มัธยม	ฐานนิยม	พิสัยระหว่าง ควอดริลล์	อนาคตภาพ พ.ส. ม.ป.ส. (จำนวนราย)
31	20.2	การใช้วิธีควงข้าวจะเป็นวิธีการที่ยุติธรรมมากกว่าการชั่ง	4.00	4.00	1.00	6 3
32	20.3	การไม่มีผู้ชั่งอาจที่จะเก็บข้าว	4.00	4.00	0.00	5 4
	21	การที่เกษตรกรไม่ปลูกพืชชนิดอื่นนอกเหนือจากข้าว จะมีสาเหตุมาจาก				
34	21.2	พื้นที่เพาะปลูกอยู่ในเขตชลประทาน ไม่มีปัญหาการขาดแคลนน้ำ	4.00	4.00	1.00	7 2
35	21.3	พื้นที่เพาะปลูกอยู่ภายใต้การบังคับของกฎหมายในเรื่องการประกอบอาชีพการเกษตร	4.00	4.00	1.50	6 3
36	22	อ้อย เป็นพืชอีกชนิดหนึ่ง ที่คาดว่าจะเป็นที่หลักสำหรับเขตนี้ในอนาคต	4.00	4.00	1.00	8 1
	23	แนวโน้มที่อ้อยจะกลายเป็นพืชหลัก จะมีสาเหตุมาจาก				
37	23.1	เป็นพืชที่ขายได้ราคาดีกว่าข้าว	4.00	4.00	0.50	6 3
38	23.2	เป็นพืชที่ปลูกเพียงครั้งเดียว แต่สามารถให้ผลผลิตหลายครั้ง	4.00	4.00	0.50	9 -
39	23.3	เป็นพืชที่ใช้ปริมาณน้ำน้อยในการเพาะปลูก	4.00	4.00	0.00	9 -
40	23.4	มีแหล่งขายแน่นอน คือ โรงงาน	4.00	4.00	0.50	9 -
41	23.5	แนวโน้มการขาดแคลนพื้นที่เพาะปลูกอ้อย นอกเขตการเพาะปลูกปัจจุบันจะสูง	4.00	4.00	1.00	5 4
42	24	ปริมาณอ้อยที่ทิ้งจะหักได้ในฤดูตัดอ้อย ประมาณ 15-20 คัน ต่อไร่	4.00	4.00	0.00	9 -
	29	ปัญหาในการเพาะปลูกที่เกษตรกรคาดว่าจะยังคงต้องประสบ ได้แก่				
47	29.1	การจัดสรรน้ำในฤดูเพาะปลูกข้าวทั้งนามีและนาปรัง	4.00	4.00	1.50	- 9
48	29.2	ภาวะฝนแล้ง	4.00	4.00	1.00	- 9
49	29.3	ภูมิอากาศแปรปรวน ไม่เป็นไปตามฤดูกาล	4.00	4.00	0.50	- 9
51	29.5	ราคาผลผลิตไม่แน่นอน	4.00	4.00	0.50	- 9
		<u>การลงทุนทางการเกษตร</u>				
53	31	แรงงานส่วนใหญ่ที่ใช้ในไร่นาจะเป็นแรงงานในครัวเรือน	4.00	4.00	1.00	6 3
55	33	ลักษณะงานที่เกษตรกรจะต้องทำเองได้แก่ การไถ การหว่าน การใส่ปุ๋ย ฉีดยาและ ใส่ยา	4.00	4.00	1.00	8 1
56	34	ลักษณะงานที่เกษตรกรจะต้องทำเองและทำงานแลกเปลี่ยน (เอาแรง) ได้แก่ การไถ การหว่าน การใส่ปุ๋ย การฉีดยาและใส่ยา การเกี่ยว นวด หีบ เ็น ตวงและโกย	4.00	4.00	1.00	9 -
57	35	ลักษณะงานที่เกษตรกรจะต้องว่าจ้างแรงงาน ได้แก่ การไถ การหว่าน การเกี่ยว นวด หีบ เ็น ตวงและโกย	4.00	4.00	0.50	5 4
59	37	แนวโน้มของความต้องการในแรงงานจ้าง และ/หรือการทำงานแลกเปลี่ยน (เอาแรง) จะมากขึ้น	4.00	4.00	0.50	5 4

ลำดับที่	ข้อที่	ข้อความ	มัธยม	ฐานนิยม	พิสัยระหว่างควอดริลล์	อนาคตภาพ พ.ส. บ.พ.ส. (จำนวนราย)
62	40	จำนวนเกษตรกรที่กู้ยืมเงินจาก ธกส. และธนาคารพาณิชย์จะเพิ่มขึ้น	4.00	4.00	0.50	7 2
63	41	วงเงินกู้ที่เกษตรกรคาดว่าจะนำมาใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกจริง ๆ ประมาณ 30,000-80,000 บาท	4.00	4.00	1.00	9 -
64	42	เกษตรกรส่วนใหญ่จะชำระเงินกู้ภายใน 1-3 ปี	4.00	4.00	0.50	9 -
65	43	อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในอนาคตจะลดลงจากร้อยละ 12 บาทค่อปี	4.00	4.00	0.50	9 -
66	44	เกษตรกรจะนำเงินกู้ไปใช้จ่ายทั้งเพื่อการลงทุนทางการเกษตรและใช้หนี้เทคโนโลยีทางการเกษตร	4.00	4.00	0.50	8 1
68	46	เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีในการเพาะปลูกเพียงอย่างเดียว	4.00	4.00	1.50	6 3
	47	การที่เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีในการเพาะปลูกเพียงอย่างเดียว จะมีสาเหตุมาจาก				
69	47.1	ผลของการใช้ปุ๋ยเคมีทำให้ได้ปริมาณผลผลิตตามเป้าหมาย	4.00	4.00	1.00	7 2
70	47.2	เป็นปุ๋ยที่ทางราชการให้การสนับสนุน และให้คำแนะนำ	4.00	4.00	1.00	6 3
71	47.3	หาซื้อได้ง่ายและสะดวกในการใช้	4.00	4.00	0.50	6 3
72	48	เกษตรกรจะไม่ใช้ปุ๋ยคอกในการเพาะปลูกในไร่นา	4.00	4.00	1.50	7 2
	49	การที่เกษตรกรไม่ใช้ปุ๋ยคอกในการเพาะปลูก จะมีสาเหตุมาจาก				
73	49.1	เป็นปุ๋ยที่เหมาะสมสำหรับการทำสวนครัวภายในบ้าน	4.00	4.00	0.00	5 4
74	49.2	เป็นปุ๋ยที่ต้องใช้ปริมาณมากและไม่สะดวกในการขนส่ง	4.00	4.00	0.00	- 9
75	49.3	เป็นปุ๋ยที่ช่วยแพร่พันธุ์พืชจากถิ่นอื่น	4.00	4.00	1.500	1 8
80	54	เหยื่อและหญ้าจะยังคงเป็นศัตรูของพืช ไม่ว่าจะ เป็นเหยื่อกระโดด หญ้าทางหมา กก	4.00	4.00	0.00	- 9
81	55	เกษตรกรจะสามารถควบคุมและปราบแมลง สัตว์ วัชพืช ที่เป็นศัตรูพืชได้ โดยการใช้อีสารเคมี	4.00	4.00	1.50	6 3
82	56	เครื่องจักรกลที่ใช้ในไร่นาเป็นประจำ คือรถไถซึ่ง มีกำลังตั้งแต่ 10-30 แรงม้า	4.00	4.00	0.00	9 -
83	57	เกษตรกรจะนำรถไถซึ่งมาใช้ประโยชน์ทั้งในเรื่องการไถ บรทุก สับและรดน้ำ	4.00	4.00	1.00	9 -
84	58	เกษตรกรส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าของเครื่องจักรกลทางการเกษตรโดยเฉพาะ รถไถซึ่ง เครื่องนวด	4.00	4.00	1.00	9 -
	59	การเพิ่มจำนวนเกษตรกรที่เป็นเจ้าของเครื่องจักรกลทางการเกษตร จะมีสาเหตุมาจาก				
60	60	แหล่งความรู้ของเกษตรกรในเรื่องการใช้ปุ๋ย ยากกำจัดศัตรูพืช ยาปราบวัชพืช เบล็ดพันธุ์ และการใช้เครื่องจักรกล จะได้นัก				
88	60.1	เกษตรกรอำเภอและเกษตรตำบล	4.00	4.00	1.50	7 2
89	60.2	เพื่อนบ้านและผู้นำเกษตรกร	4.00	4.00	1.00	9 -
90	60.3	ข่าวสารการเกษตรและโฆษณาจากสื่อมวลชน	4.00	4.00	1.00	7 2
	61	เมื่อเกิดปัญหาในการเพาะปลูก บุคคลที่เกษตรกรจะปรึกษาคือ ได้นัก				
91	61.1	เกษตรกรอำเภอและเกษตรตำบล	4.00	4.00	1.50	7 2
93	61.3	เพื่อนบ้านและผู้นำเกษตรกร	4.00	4.00	1.00	9 -

หมายเหตุ พ.ส. : อนาคตภาพที่พึงประสงค์
 บ.พ.ส. : อนาคตภาพที่ไม่พึงประสงค์